

Lectures i aficions

"Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

24/12/2010

«“Circe m’ordenà de primer que defugíssim la veu de les divinals sirenes i el prat florit on habiten. Em manifestà que només jo podia sentir-les. I doncs, us dic jo ara, lligueu-me fort dempeus, a la base del pal, perquè no em pugui moure, i envolteu-m’hi amb les sogues. I en cas que us pregui que em deixeu

anar, lligueu-me encara més fort...” Mentre jo parlava, dient aquestes coses als meus companys, aquella nau ben bastida arribà aviat a l’illa de les sirenes, puix l’empenyia vent favorable. (...) Agafí un bon pa de cera i el partí amb el bronze agut en bocins, que apretava amb mes robustes mans. Tost s’escalfà la cera, cedint a la meva força i als raigs del sobirà sol hiperiònida, i cloguí amb ella les oïdes de tots els companys. Em lligaren aquests a la nau, de mans i peus, dret i arrapat a la part inferior del pal...»

Sempre em va impressionar aquest passatge de *L’Odissea*, que vaig llegir de jovenet. Ulisses, durant el seu llarg viatge de retorn a la pàtria, és avisat del perill d’escoltar el cant de les sirenes. La deessa Circe li ha suggerit dues opcions per no caure al parany: tapar-se les orelles o lligar-se de mans i peus. Sempre he pensat que era una descripció perfecta que

ens ha volgut deixar l'autor clàssic sobre les dues sortides morals que es presenten davant les temptacions: la repressió pura (no estalviar res als sentits i resistir a còpia de força bruta), o la guarda dels sentits (també anomenada fugida de les ocasions), per no posar a prova la resistència pròpia.

És clar que hi ha una tercera opció, que seria la de cedir (sentir i consentir), però parlo de les opcions morals, no de les immorals. I potser no cal dir res més, sobre tot això.

Vaig tenir una adolescència normal, sense més sotragades que les pròpies de l'edat. Si més no, les pròpies d'aleshores.

L'afecció a la literatura em venia de casa. El pare ens parlava molt de les novel·les de Jules Verne, però jo m'estimava molt més llegir les d'en Salgari. Trobava Verne ensopit, lent, amb poca acció, i en canvi Salgari em

semblava més àgil i viu. Vaig llegir, i l'he revisat en diferents èpoques, el Quixot. I Shakespeare. Però també Agatha Christie –en versió original, per practicar l'anglès– i Eliot, del qual recordo sobretot *The cocktail party* . A la universitat vaig descobrir Chesterton, les ironies i paradoxes del qual em resultaren molt atractius. A més, Chesterton m'agradava perquè era força original, i no obstant això, gens heterodox des del punt de vista catòlic. De Giovanni Papini recordo especialment *Gog* . Dels alemanys, esmentaria *Werther* , de Goethe, i la poesia de Rilke, tot i que confesso que no he acabat mai d'entendre-la. Dels americans, Tennessee Williams, John Steinbeck i Arthur Miller. I dels catalans, destacaria *La ben plantada* i el primer *Glosari* d'Eugeni d'Ors. Després he llegit bona part de l'obra de Josep Pla, quasi tota la d'Ignasi Agustí, que era amic meu, i la de

Josep Maria Gironella i els altres típics de la postguerra.

Cap a final de carrera, vaig descobrir François Mauriac, en caure'm a les mans *Thérèse Desqueyroux* . Aquell llibre el vaig deixar, ja començada la guerra, al doctor Piulachs, metge de guàrdia del Clínic, i també s'hi va entusiasmar.

Vaig llegir, a partir d'aquell moment, tot el que trobava de Mauriac. I després, la poesia de Claudel. En canvi, no m'agradava gaire Bernanos, que tenia tants adeptes entre la joventut catòlica, especialment a Catalunya.

L'oncle Ignasi Folch Girona, casat amb una germana de la mare, la tia Conxa, em va recomanar dos best-seller de l'època que també em van impactar molt: *La storia de San Michele* , d'Axel Munthe, un escriptor suec afincat a Capri, metge, i *The citadel* , de Cronin.

L'afició a la poesia em va venir també, segurament, pel contacte més o menys freqüent que tenia amb l'Ignasi Agustí, arran de la coincidència de curs el primer any que vaig anar als jesuïtes de Casp.

Un bon dia, anant pel passeig de Gràcia, l'Agustí em va fer veure, amb arguments senzills, perquè jo ho pogués entendre, que la veritable poesia no era tant qüestió d'una bona rima, sinó del ritme. I em posava l'exemple maragallià, ara ja clàssic, aleshores potser no tan tòpic, de «La sardana és la dansa més bella / de totes les danses que es fan i es desfan; / és la mòbil, magnífica anella / que amb pausa i amb mida va lenta, oscil·lant.» Allò em va convertir en un gran afeccionat a la lectura de poemes. Amb els que primer em vaig engrescar va ser amb els de Josep Maria López-Picó, un enginyer que va començar a escriure ja gran i que tenia una força que m'entusiasmava

–també agradava molt a Eugeni d’Ors i Carles Riba, val a dir-ho. I després, Josep Maria de Sagarra, Guerau de Liost...

L’oncle Alfons Par, que era un home molt cultivat, em va deixar un bon dia una biografia sobre el professor de dret Josep Finestres i Monsalvo. Així vaig començar a descobrir una part de la nostra història que no coneixia gaire. Finestres era una de les figures senyeres de la universitat de Cervera, on van anar a parar tants professors i estudiants de Barcelona arran de la supressió, per Felip V, de les set universitats catalanes aleshores existents, com a represàlia per haver-se posat a favor de l’arxiduc Carles d’Àustria com a hereu del tron. Finestres, un il·lustrat barceloní que va morir a l’exili de Cervera a 90 anys, el 1777, havia estat el primer, després de l’època de servilisme inicial, dels grans pares de la pàtria que sorgirien d’aquella

universitat, com Bofarull, Milà i Fontanals o Balmes.

Llegia molts llibres, i de moltes menes. I no devia ser aleshores gaire afeccionat a lectures pies, perquè un bon dia se'm va acudir comprar un missal llatí-català, en dos toms, que em va costar un bon pessic. I el pare, quan vaig ensenyar a casa l'adquisició, va dir:

–Tu, amb llibres de missa? Doncs, saps què? Aquest te'l pago jo.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/lectures-i-
aficions-memoria-ingenua/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/lectures-i-aficions-memoria-ingenua/) (24/08/2025)